

Sygn. akt **III AUa 185/14**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 sierpnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Jolanta Cierpiał (spr.)

Sędziowie: SSA Ewa Cyran

SSA Katarzyna Wołoszczak

Protokolant: insp.ds.biurowości Agnieszka Perkowicz

po rozpoznaniu w dniu 20 sierpnia 2015 r. w Poznaniu

sprawy **J. M.**

przeciwko **Wojskowe Biuro Emerytalne w P.**

o wysokość świadczenia

na skutek apelacji **J. M.**

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 4 października 2013 r. sygn. akt VIII U 1896/13

oddala apelację.

SSA Katarzyna Wołoszczak	SSA Jolanta Cierpiał	SSA Ewa Cyran
--------------------------	----------------------	---------------

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 1 marca 2013 r., znak (...), Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w P. ustalił J. M. nową wysokość emerytury wojskowej od dnia 1 marca 2013 r. w kwocie 3 827,69 zł.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł J. M..

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 4 października 2013 r., wydanym w sprawie o sygn. VIII U 1896/13, Sąd Okręgowy w Poznaniu, Wydział VIII Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie J. M. od decyzji Wojskowego Biura Emerytalnego Oddział w P. z dnia 1 marca 2013 r., znak (...) (punkt 1) oraz nie obciążył odwołującego kosztami zastępstwa procesowego (punkt 2).

Podstawę rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego stanowią następujące ustalenia i rozważania faktyczne:

Odwołujący J. M. urodził się w dniu (...) i został zwolniony ze służby wojskowej w dniu 30 czerwca 1996 r.

Sąd Okręgowy ustalił, że decyzją z dnia 17 czerwca 1996 r., znak (...), Wojskowe Biuro Emerytalne w P. przyznało odwołującemu emeryturę wojskową.

Kolejnymi decyzjami waloryzacyjnymi z dnia 18 lutego 1998 r., 26 maja 1999 r., 29 maja 2000 r., 29 maja 2001 r. i 29 maja 2002 r., organ emerytalny dokonywał kolejnych waloryzacji świadczenia według obowiązujących kolejno wskaźników waloryzacji. J. M. nie odwołał się od żadnej z powyższych decyzji waloryzacyjnych, w związku z czym są one prawomocne.

Decyzją z dnia 28 stycznia 2003 r. Wojskowe Biuro Emerytalne w P. odmówiło J. M. ponownego rozliczenia emerytury w związku z przychodem osiągniętym w 1999 r. Od powyższej decyzji odwołał się J. M.. Wyrokiem z dnia 29 marca 2004 r., wydanym w sprawie o sygn. VIII U 3625/03, Sąd Okręgowy w Poznaniu w punkcie 1 zmienił zaskarżoną decyzję i wznowił postępowanie, zobowiązując pozwany organ rentowy do ponownego przeliczenia emerytury odwołującego J. M. z 1999 r., zgodnie z przepisami ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 stycznia 1999 r., a w punkcie 2 umorzył postępowanie w pozostałym zakresie.

Kolejnymi decyzjami waloryzacyjnymi z dnia 24 lutego 2003 r., 8 marca 2004 r., 6 marca 2006 r. i 6 marca 2008 r. organ emerytalny dokonywał kolejnych waloryzacji świadczenia według obowiązujących kolejno wskaźników waloryzacji. J. M. nie odwołał się od żadnej z powyższych decyzji waloryzacyjnych, w związku z czym są one prawomocne.

W dniu 17 grudnia 2008 r. odwołujący złożył w Wojskowym Biurze Emerytalnym w P. wniosek o ponowne ustalenie wysokości świadczeń emerytalnych wypłacanych przez wojskowe organy emerytalne po dniu 1 stycznia 1999 r. oraz wypłacenie wraz z odsetkami kwot wynikających z różnicy między przysługującymi świadczeniami, a zaniżonymi wypłaconymi od dnia 1 stycznia 1999 r. na podstawie decyzji waloryzacyjnych oraz stwierdzenie nieważności decyzji waloryzacyjnych wydanych po dniu 1 stycznia 1999 r., które zostały wydane z rażącym naruszeniem prawa. W wyniku rozpoznania powyższego wniosku Wojskowe Biuro Emerytalne wydało decyzję z dnia 12 stycznia 2009 r., w której odmówiło J. M. ponownego ustalenia wysokości świadczenia emerytalnego, ustalonego prawomocnymi decyzjami waloryzacyjnymi z dnia: 23.02.1999 r., 26.05.1999 r., 29.05.2000 r., 30.05.2001 r., 29.05.2002 r., 24.02.2003 r., 8.03.2004 r., 6.03.2006 r. i 6.03.2008 r. i wypłacenia z odsetkami kwot wynikających z różnicy między świadczeniami w wysokości żądanej, a ustalonej w/w decyzjami waloryzacyjnymi, a także stwierdzenia nieważności prawomocnych decyzji waloryzacyjnych z dnia: 23.02.1999 r., 26.05.1999 r., 29.05.2000 r., 30.05.2001 r., 29.05.2002 r., 24.02.2003 r., 8.03.2004 r., 6.03.2006 r. i 6.03.2008 r. Od powyższej decyzji J. M. złożył odwołanie, które zostało oddalone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 24 czerwca 2009 r., wydanym w sprawie o sygn. VIII U 805/09.

Decyzją z dnia 4 marca 2010 r. Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w P. ustalił J. M. nową wysokość emerytury wojskowej od dnia 1 marca 2010 r. poprzez dokonanie waloryzacji świadczenia wskaźnikiem waloryzacji wynoszącym 104,62 %. Prawomocnym wyrokiem z dnia 28 października 2010 r., wydanym w sprawie o sygn. VIII U 1493/10, Sąd Okręgowy w Poznaniu oddalił odwołanie J. M. od powyższej decyzji i zasądził od odwołującego na rzecz pozwanego kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Decyzją z dnia 4 marca 2011 r., znak (...), Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w P. na podstawie przepisu art. 31 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2004r., Nr 8, poz. 66 ze zm.) ustalił J. M. nową wysokość emerytury wojskowej od dnia 1 marca 2011 r. poprzez dokonanie waloryzacji świadczenia wskaźnikiem waloryzacji wynoszącym 103,10 %. Dotychczasową kwotę

podstawy wymiaru emerytury w wysokości 4 667,92 zł pomnożono przez wskaźnik waloryzacji wynoszący 103,10 %. Od nowo ustalonej podstawy wymiaru świadczenia w kwocie 4 812,63 zł ustalono nową wysokość emerytury wojskowej wynoszącą po ograniczeniu do 75 % (w tym 78,46 % z tytułu wysługi emerytalnej i 15 % zwiększenia z tytułu inwalidztwa pozostającego w związku ze służbą wojskową) kwotę 3 609,47 zł. Od powyższej decyzji odwołał się J. M.. Prawomocnym wyrokiem z dnia 17 lutego 2012 r., wydanym w sprawie o sygn. VIII U 1604/11, Sąd Okręgowy w Poznaniu w punkcie 1 oddalił odwołanie, a w punkcie 2 zasądził od odwołującego J. M. na rzecz Wojskowego Biura Emerytalnego w P. kwotę 120 zł, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Zaskarżoną decyzją z dnia 1 marca 2013 r., organ rentowy dokonał waloryzacji emerytury J. M.. Wysokość przysługującego J. M. świadczenia z uwzględnieniem gwarantowanej kwoty świadczenia minimalnego wynosi 3 827,69 zł.

Nadto Sąd Okręgowy wskazał, że odwołujący nie wykazał inicjatywy dowodowej skierowanej na udowodnienie, iż wydana przez organ rentowy decyzja jest nieprawidłowa, niezgodna z rzeczywistym stanem rzeczy, czy z przepisami obowiązującego prawa, mimo że zgodnie z treścią art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Z uwagi na powyższe w ocenie Sądu I instancji odwołujący nie wykazał swoich racji zgłoszonych w odwołaniu.

Sąd I instancji wskazał przy tym, powołując się na treść art. 193 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i art. 3 ustawy z dnia 01.08.1997r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643 ze zm.), że każdy sąd może przedstawić Trybunałowi Konstytucyjnemu pytanie prawne co do zgodności aktu normatywnego z konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi lub ustawą, jeżeli od odpowiedzi na pytanie prawne zależy rozstrzygnięcie sprawy toczącej się przed sądem, zaś użyte w tym przepisie określenie "sąd może" nie oznacza nałożenia na sąd obowiązku. W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy, biorąc pod uwagę całokształt materiału dowodowego, uznał, że nie zachodziła potrzeba wystąpienia do Trybunału Konstytucyjnego o sprawdzenie konstytucyjności art. 6 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, gdyż Sąd ten nie miał wątpliwości co do tego, że jest on zgodny z Konstytucją, a w szczególności z art. 2, z którego wynika zasada poszanowania praw nabytych i nie działania prawa wstecz, z art. 31, z którego wynika zasada ochrony prawnej wolności człowieka, z art. 32, z którego wynika zasada równości. Sąd I instancji wskazał bowiem, że reforma waloryzacji emerytur wojskowych, która weszła w życie od 1 stycznia 1999 r. znajduje oparcie w wartościach i normach konstytucyjnych, urzeczywistniając prawo do zabezpieczenia społecznego żołnierzy zwolnionych z zawodowej służby wojskowej w aktualnych warunkach demograficznych i gospodarczych. Zadaniem Trybunału Konstytucyjnego nie jest orzekanie o merytorycznej trafności rozwiązań przyjmowanych przez ustawodawcę. Sąd Okręgowy wskazał nadto, że nie stanowi naruszenia powyższych zasad konstytucyjnych zrównanie zasady waloryzacji świadczeń wojskowych z zasadami waloryzacji przewidzianymi w ustawie o emeryturach i rentach, również w odniesieniu do osób, którym przed dniem 1 stycznia 1999 r. przysługiwało prawo podmiotowe do świadczenia z zaopatrzenia wojskowego. Przedmiotem ochrony przewidzianej w zasadzie ochrony praw słusznie nabytych jest bowiem jedynie przysługujące już określonej osobie prawo podmiotowe - z zasady tej nie wynika natomiast zakaz zmiany przepisów określających sytuację prawną osoby w zakresie, w którym sytuacja ta nie wyraża się w przysługującym danej osobie prawie podmiotowym. Sąd I instancji podkreślił, że czym innym jest prawo do waloryzacji emerytury, czyli uprawnienie do zachowania stałej wartości ekonomicznej przyznanego świadczenia emerytalnego, a czym innym przyjęta w normujących waloryzację przepisach metoda podwyższania jego nominalnej wartości. Ponadto należy odróżnić ukształtowane prawo podmiotowe do świadczenia emerytalnego odwołującego i sposobu ustalenia podstawy wymiaru jego wysokości, od sposobu waloryzowania (podwyższania) na przyszłość ustalonego już świadczenia. Tymczasem zauważyć należy, że ustawa o emeryturach i rentach nie zmodyfikowała sposobu waloryzacji wojskowych świadczeń emerytalno-rentowych z mocą wsteczną, lecz na przyszłość, z czego wynika, że zmiana metody podwyższania emerytury odwołującego na przyszłość nie pozbawiła odwołującego prawa do waloryzacji emerytury, a w tym samym jego sytuacja prawna w zakresie istotnych elementów już ukształtowanego i przysługującego mu prawa do świadczenia nie uległa pogorszeniu.

Sąd Okręgowy wskazał jednocześnie, że naruszenie oczekiwań odwołującego co do przewidywanego poziomu przyszłych świadczeń, nie stanowi samo przez się naruszenia prawa do waloryzacji, a w konsekwencji - niezgodnego

z ustawą zasadniczą arbitralnego ograniczenia zasady ochrony praw nabytych. Zdaniem bowiem Sądu I instancji, przy wprowadzonej kompleksowej i gruntownej zmianie systemu ubezpieczeń społecznych zasada równości uzasadnia modyfikację sfery dotychczasowych uprawnień (chyba że miałyby one uzasadnienie w treści obowiązujących przepisów konstytucyjnych, co jednak nie ma miejsca w rozpatrywanej sprawie) - istotna podmiotowo różnica ma tu bowiem miejsce do czasu pozostawania osoby w służbie, natomiast później osoba taka staje się przede wszystkim emerytem i winna zasadniczo podlegać ogólnym regulacjom dotyczącym tej grupy osób.

W konsekwencji w ocenie Sądu I instancji ustawodawca nie tylko był legitymowany, ale nawet zobowiązany do realizacji zawartej w art. 32 ust. 1 Konstytucji RP zasady równości wobec prawa wszystkich obywateli znajdujących się w podobnej sytuacji prawnej (tu: posiadających status emeryta), a w szczególności do zapewnienia zasady równości wszystkich ubezpieczonych niezależnie od systemu ubezpieczeń społecznych (zaopatrzeniowego lub powszechnego), któremu podlegają. W efekcie zdaniem Sądu I instancji dostosowanie po dniu 1 stycznia 1999 r. mechanizmów waloryzacji emerytur wojskowych do powszechnych, jednolitych i równych dla wszystkich ubezpieczonych reguł waloryzowania świadczeń emerytalno-rentowych stanowiło uprawnioną ingerencję ustawodawcy, który nie naruszył tzw. ekspektatyw maksymalnie ukształtowanych, do jakich nie zalicza się stosowania na przyszłość mechanizmów waloryzowania tych świadczeń i które zatem mogą być legislacyjnie modyfikowane z mocą *ex nunc*.

Ponadto Sąd Okręgowy wskazał, że określona data zakończenia służby wojskowej i uzyskanie uprawnień z wojskowego zaopatrzenia emerytalnego nie jest usprawiedliwionym kryterium zróżnicowania wojskowych uprawnień zaopatrzeniowych dla utrzymania korzystniejszego mechanizmu waloryzacji "starszych" emerytur wojskowych, w porównaniu do tego samego typu świadczeń, które uprawnieni nabywają już po dniu 1 stycznia 1999 r. (które miałyby podlegać mniej korzystnym sposobom waloryzacji).

Reasumując, Sąd Okręgowy uznał, że rozwiązanie przyjęte w art. 6 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zgodnie z którym emerytury oraz podstawy ich wymiaru podlegają waloryzacji na zasadach i w terminach przewidzianych w ustawie z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest trafne i znajduje ono podstawę w wartościach konstytucyjnych, w tym z zasadą równości wobec prawa wyrażoną w art. 32 Konstytucji RP.

Z uwagi na powyższe Sąd I instancji uznał, że brak jest podstaw prawnych do ponownego ustalenia wysokości emerytury wojskowej odwołującego oraz do dokonania wypłaty różnicy pomiędzy świadczeniem w wysokości dochodzonej przez odwołującego, a ustalonej zaskarżoną decyzją waloryzacyjną z dnia 1 marca 2013 r., zaś organ rentowy w sposób prawidłowy dokonał waloryzacji emerytury odwołującego, z uwagi na co zaskarżona decyzja jest prawidłowa.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie powołanych przepisów prawa materialnego oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalił odwołanie.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł J. M., zaskarżając go w całości i zarzucając mu nieważność postępowania (wynikającą z poważnego i rażącego naruszenia prawa materialnego i procesowego, kwalifikującego sprawę do unieważnienia), a ponadto w uzasadnieniu apelacji zarzucił:

1. naruszenie art. 201 k.p.c. poprzez przyjęcie świadomie błędnej kwalifikacji sprawy,
2. naruszenie art. 379 ust. 5 k.p.c. poprzez świadome sfalszowanie żądania odwołującego,
3. naruszenie art. 14 ust. 1-3 oraz art. 28 ustawy z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania (Dz. U. Nr 254 poz. 1700) oraz art. 2a ust. 1 ustawy z dnia 1 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009r nr 205 poz.1585 ze. zm.) poprzez świadome zaniechanie podjęcia czynności procesowych, które pozbawiły odwołującego obrony i przejścia przez Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w P. ciężaru dowodu,

4. naruszenie art. 200 §1 k.p.c. poprzez nieprzekazanie sprawy właściwemu wydziałowi, w sytuacji, gdy Sąd stwierdził swą niewłaściwość, pomimo wniosku pełnomocnika odwołującego,
5. naruszenie art. 321 k.p.c., art. 193 § 2¹ k.p.c. i art.45 ust. 1 Konstytucji RP poprzez zastąpienie odwołującego w wyborze żądania i dokonania przez sąd zmiany powództwa,
6. naruszenie art. 325 k.p.c. poprzez brak orzeczenia w sentencji wyroku o istocie sprawy tj. o nierównym traktowaniu zgodnie z żądaniem odwołującego, w związku z czym wyrok w tej części nie istnieje, a przez wydanie orzeczenia bez rozstrzygnięcia co do istoty sprawy Sąd naruszył podstawowe zasady porządku prawnego i konstytucyjne prawa odwołującego zawarte w art. 2, art. 30, art. 3 ust. 2 i 3, art. 32, art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2, art. 78, art. 176 ust. 1, art. 177 Konstytucji RP oraz zawarte w art. 1, art. 6, art. 13 w zw. z art. 14 Konwencji ETPCz oraz art. 14 ETPCz oraz cyt. ustawy o zakazie dyskryminacji i cyt. ustawy o FUS,
7. naruszenie art. 45 ust. 1 w zw. z art. 32 Konstytucji RP oraz art. 6 w zw. z art.14 ETPCz poprzez pozbawienie odwołującego możliwości uprawnienia procesowego do obrony i brania czynnego udziału w istotnej części postępowania, które powinno być prowadzone zgodnie z trybem procesowym orzekania o nierównym traktowaniu, a ciężar dowodu przeniesiony na Dyrektora wojskowego biura emerytalnego,
8. naruszenie art. 233 §1 i 2 k.p.c. oraz art. 32 ust. 1 i art. 45 ust. 1 Konstytucji RP poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny faktów,
9. naruszenie art. 3 i 232 k.p.c. poprzez oparcie o te przepisy wyroku sądu, zaniechanie działań Sądu i prowadzenie postępowania niezgodnego z żądaniem, co doprowadziło do sfalszowania roszczenia i do naruszenia prawa odwołującego do bezstronnego sądu,
10. naruszenie art. 45 ust. 1 w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP i art. 6 Konwencji ETPCz w zw. z art. 13 i art. 14 Konwencji ETPCz poprzez naruszenia obowiązku przestrzegania przez Sąd zasady równego traktowania stron,
11. naruszenie art. 177 w zw. z art. 77 ust. 2 i art. 45 ust. 1 k.p.c. i art. 8 ust. 2 Konstytucji RP poprzez uznanie, że odwołujący w swym żądaniu wychodzi poza ramy faktyczne i prawne decyzji,
12. sprzeczność w treści wyroku w zakresie ustalenia, czy stan faktyczny pomiędzy stronami był sporny,
13. naruszenie art. 8 ust.2 Konstytucji RP poprzez brak orzeczenia o istocie sprawy na podstawie art. 8 Konstytucji RP, a zamiast tego czynienie przez Sąd Okręgowy rozważań w zakresie przekazania TK zapytania czy też zagadnienia prawnego na podstawie art. 193 Konstytucji RP,
14. naruszenie z art. 14 ust. 2 i 3 i art. 28 cyt. ustawy o zakazie dyskryminacji, art. 45 ust. 1 w zw. z art. 32 Konstytucji RP i art. 230 k.p.c. poprzez pozbawienie odwołującego na rozprawie możliwości zadawania pytań pozwanemu, ponieważ Sąd nie zobowiązał go do uczestnictwa w rozprawie ani do przejęcia na siebie ciężaru dowodu,
15. naruszenie art. 234 k.p.c. bowiem domniemania ustanowione przez prawo wiążą Sąd.

Wskazując na powyższe zarzuty, apelujący wniósł o uchylenie wyroku i rozstrzygnięcie o istocie sprawy, tj. o nierównym traktowaniu odwołującego i jego rodziny, na podstawie art.8 ust.2 Konstytucji RP, przeniesienie ciężaru dowodu na Dyrektora (...) w P. oraz zwolnienie z kosztów zastępstwa procesowego pełnomocnika (...) w P..

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje :

Wniesioną przez odwołującego apelację uznać należy za bezzasadną.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji przeprowadził wyczerpujące postępowanie dowodowe, a zebrany materiał poddał wszechstronnej ocenie z zachowaniem granic swobodnej oceny dowodów, przewidzianej przez art.

233 § 1 k.p.c. W ocenie Sądu Apelacyjnego wszystkie istotne ustalenia faktyczne, dokonane przez Sąd Okręgowy, znajdują oparcie w zgromadzonym materiale dowodowym, który Sąd I instancji właściwie ocenił na podstawie jego wszechstronnego rozważenia, polegającego na rzetelnej, bezstronnej ocenie wyników postępowania i ich prawidłowej interpretacji, przy uwzględnieniu zasad logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego. W szczególności w ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy słusznie uznał, że stan faktyczny niniejszej sprawy nie był pomiędzy stronami sporny (kwestie sporne wskazywane przez apelującego są bowiem kwestiami prawnymi, a nie faktycznymi, a zatem podniesiony w apelacji zarzut sprzeczności w treści wyroku w zakresie ustalenia, czy stan faktyczny pomiędzy stronami był sporny, jest chybiony).

W konsekwencji Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia Sądu I instancji i przyjął je za własne, bez potrzeby ponownego ich przytaczania.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego, Sąd Apelacyjny podzielił również ocenę prawną dokonaną przez Sąd Okręgowy.

Zgodnie bowiem z treścią przepisu art. 6 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 1994 r., Nr 10 poz. 36 ze zm. w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 1999 r., nadanym przez art. 159 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach), zwanej dalej „ustawą”, emerytury i renty podlegają waloryzacji na zasadach i w terminach przewidzianych w przepisach o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W obowiązującej poprzednio wersji tego przepisu (art. 6 ust. 1 w brzmieniu obowiązującym do 31 grudnia 1998 r.), świadczenia te podlegały zaś waloryzacji w takim samym stopniu i terminie, w jakim następował wzrost uposażenia zasadniczego żołnierzy zawodowych pozostających w służbie i zajmujących analogiczne stanowiska. Równocześnie w art. 179 ustawy o emeryturach i rentach zmodyfikowano z dniem 1 stycznia 1999 r. wysokość emerytur i rent przyznanych od uposażeń osiągniętych przed tą datą między innymi na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych poprzez ich poddanie dodatkowej waloryzacji wskaźnikiem 104,3%. Z mocy art. 196 ustawy o emeryturach i rentach, weszła ona w życie z dniem 1 stycznia 1999 r. (poza art. 182), nie budzi więc wątpliwości, że z tym dniem weszło także w życie nowe brzmienie art. 6 ustawy, co jest równoznaczne z utratą ze wskazaną datą mocy obowiązującej jego dotychczasowej treści. Oznacza to, że ustawa o emeryturach i rentach zmodyfikowała ze wskazaną datą zarówno wysokość świadczeń emerytalnych żołnierzy zawodowych przyznanych przed dniem 1 stycznia 1999 r. poprzez ich podwyższenie wskaźnikiem dodatkowej waloryzacji, jak i zasady waloryzacji tych świadczeń na przyszłość. Brak przepisu intertemporalnego, który stanowiłby o zachowaniu dotychczasowego mechanizmu waloryzacji emerytur wojskowych do świadczeń, do których prawo zostało nabyte przed 1 stycznia 1999 r., wskazuje, że art. 6 ustawy w nowej wersji ma zastosowanie także do świadczeń, do których prawo powstało przed tą datą. Kwestią zgodności art. 6 ustawy w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 1999 r. z Konstytucją RP zajmował się już w przeszłości Trybunał Konstytucyjny, który w wyroku z dnia 20 grudnia 1999 r., sygn. K 4/99, stwierdził, że nie stanowi naruszenia zasady ochrony praw nabytych (wynikającej z zasady demokratycznego państwa prawnego, wyrażonej w art. 2 Konstytucji RP) zrównanie zasady waloryzacji świadczeń wojskowych z zasadami waloryzacji przewidzianymi w ustawie o emeryturach i rentach, również w odniesieniu do osób, którym przed 1 stycznia 1999 r. przysługiwało prawo podmiotowe do świadczenia z zaopatrzenia wojskowego. W konsekwencji Sąd Apelacyjny podzielił w całości argumentację prawną zawartą w wyroku Sądu Okręgowego, stwierdzając, że brak jest podstaw do kwestionowania zgodności art. 6 ustawy w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 1999 r. z art. 2 Konstytucji RP.

Nadto Sąd Apelacyjny w całości podzielił stanowisko, że dostosowanie po dniu 1 stycznia 1999 r. mechanizmów waloryzacji emerytur wojskowych do powszechnych, jednolitych i równych dla wszystkich ubezpieczonych reguł waloryzowania świadczeń emerytalno-rentowych, nastąpiło w drodze uprawnionej ingerencji ustawodawcy, który nie naruszył tzw. ekspektatyw maksymalnie ukształtowanych, do których nie zalicza się stosowania na przyszłość mechanizmów waloryzowania tych świadczeń i które w związku z tym mogą być modyfikowane z mocą ex nunc (na przyszłość). W świetle zasady równości zawartej w art. 32 ust. 1 Konstytucji RP, ustawodawca był uprawniony do zapewnienia równości wszystkich ubezpieczonych, znajdujących się w podobnej sytuacji prawnej (tu: posiadających status emeryta), niezależnie od systemu ubezpieczeń społecznych (zaopatrzeniowego lub powszechnego), któremu podlegają (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2010 r., sygn. II UK 109/10). W szczególności w

sprzeczności z zasadą równości byłoby bowiem różnicowanie wojskowych uprawnień zaopatrzeniowych w zakresie mechanizmu waloryzacji „starszych” emerytur wojskowych (tj. nabytych do dnia 31 grudnia 1998 r.) z emeryturami wojskowymi, do których to świadczeń uprawnieni nabyli prawo od dnia 1 stycznia 1999 r., które z tego tylko względu miałyby następnie podlegać mniej korzystnym sposobom waloryzacji, niż „starsze” emerytury wojskowe (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2009r., sygn. I UK 294/09). Z uwagi na powyższe w ocenie Sądu Apelacyjnego brak jest również podstaw do kwestionowania zgodności art. 6 ustawy w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 1999 r. z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP.

Jednocześnie wskazać należy, iż zgodnie z art. 174 Konstytucji RP sądy wydają wyroki w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej, zaś zgodnie z art. 178 ust. 1 Konstytucji RP, sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom. Z powyższych przepisów Konstytucji wynika, iż sądy powszechne obowiązane są do orzekania zgodnie z przepisami rangi ustawowej, ustanowionymi przez ustawodawcę. W świetle powyższego, sądowi nie przysługuje prawo do stwierdzenia niezgodności treści przepisu ustawy z Konstytucją i na tej podstawie odmowy jego stosowania w sprawie. Zgodnie bowiem z treścią art. 188 Konstytucji RP uprawnienie takie przysługuje jedynie Trybunałowi Konstytucyjnemu, zaś sąd, który poweźmie wątpliwości co do zgodności z Konstytucją przepisu ustawy, który ma stanowić podstawę rozstrzygnięcia, może jedynie na podstawie art. 193 Konstytucji RP i art. 3 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. z 1997 r., Nr 102, poz. 643 ze zm.) przedstawić Trybunałowi Konstytucyjnemu pytanie prawne co do zgodności aktu normatywnego z konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi lub ustawą, jeżeli od odpowiedzi na pytanie prawne zależy rozstrzygnięcie sprawy toczącej się przed sądem (por. m. in. postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 marca 2000 r., sygn. P 12/98). Z uwagi na powyższe stwierdzić należy, iż Sąd Okręgowy słusznie uczynił przedmiotem swych rozważań, czy treść przepisu art. 6 ustawy w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 1999 r. budzi wątpliwości co do jego zgodności z Konstytucją RP i w wyniku tych rozważań doszedł do wniosku, iż zgodność wskazanego przepisu z Konstytucją RP nie budzi wątpliwości, co Sąd Apelacyjny w pełni podziela.

Ponadto podkreślić należy, iż – co wielokrotnie wskazywał w swych orzeczeniach Trybunał Konstytucyjny – bezpośrednie stosowanie Konstytucji przez sądy na podstawie art. 8 ust. 2 Konstytucji RP jako wyłącznej podstawy rozstrzygnięcia jest możliwe tylko wtedy, gdy: po pierwsze dane postanowienie Konstytucji sformułowane jest w sposób na tyle precyzyjny i jednoznaczny, że możliwe jest rozstrzygnięcie sprawy indywidualnej tylko na jego podstawie, a po drugie, bezpośrednie stosowanie konstytucji nie może prowadzić do pomijania obowiązujących regulacji ustawowych (por. m. in. postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 marca 2000 r., sygn. P 12/98). W związku z powyższym Trybunał Konstytucyjny uważa, że wszędzie tam, gdzie jakaś materia jest normowana równolegle przez konstytucję i ustawy zwykłe, konieczne jest łączne uwzględnianie tych wzorców, gdyż z zasady bezpośredniego stosowania Konstytucji przez sądy nie wynika upoważnienie do odmowy stosowania powszechnie obowiązującej ustawy. Jak wskazano bowiem wyżej, w świetle art. 178 ust. 1 Konstytucji RP sądy obowiązane są stosować w procesie orzekania nie tylko Konstytucję, lecz także ustawy i świetle przywołanych wyżej przepisów Konstytucji stwierdzić należy, iż związanie sędziego ustawą trwa do momentu utraty mocy obowiązującej danej ustawy, a domniemanie zgodności z ustawą zasadniczą może być obalone tylko i wyłącznie przez Trybunał Konstytucyjny (por. m.in. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 grudnia 2001 r., sygn. SK 18/00). W świetle powyższego podniesiony w apelacji zarzut naruszenia art. 8 ust. 2 Konstytucji RP poprzez brak orzeczenia o istocie sprawy na podstawie art. 8 Konstytucji RP, a zamiast tego czynienie przez Sąd Okręgowy rozważań w zakresie przekazania TK zapytania czy też zagadnienia prawnego na podstawie art. 193 Konstytucji RP, należy uznać za chybiony.

Biorąc pod uwagę powyższe wskazać należy zatem, iż rozpoznając niniejszą sprawę zarówno Sąd Okręgowy, jak i Sąd Apelacyjny, obowiązane są stosować przepisy ustaw, a w szczególności przepisy kodeksu postępowania cywilnego (co wynika zresztą również wprost z art. 176 ust. 2 Konstytucja RP, zgodnie z którym postępowanie przed sądami określają ustawy) oraz obowiązującego art. 6 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych. Zgodnie zaś z treścią przepisów art. 477⁹ – 477^{14a} postępowanie przed sądem ubezpieczeń społecznych ma charakter weryfikujący zaskarżoną odwołaniem decyzję, z uwagi na co w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych zakres rozpoznawania

i rozstrzygnięcia wyznacza przedmiot zaskarżonej decyzji oraz odwołanie od niej (jednak – z uwagi na weryfikujący charakter postępowania przed sądem ubezpieczeń społecznych – nie może wykroczać poza zakres decyzji)

W niniejszej sprawie przedmiotem zaskarżenia - i w konsekwencji kontroli sądu ubezpieczeń społecznych – jest decyzja Wojskowego Biura Emerytalnego Oddział w P. z dnia 1 marca 2013 r., znak (...), którą organ rentowy dokonał waloryzacji emerytury odwołującego i w efekcie ustalił nową wysokość emerytury wojskowej od dnia 1 marca 2013 r. w kwocie 3 827,69 zł. Odwołujący – jak sam wskazał w odwołaniu – nie kwestionował wyliczeń matematycznych, które stanowiły podstawę wydania decyzji o tej treści, lecz kwestionował prawidłowość tej decyzji z uwagi na nierówne traktowanie żołnierza zawodowego w stanie spoczynku oraz jego rodziny z sędziami oraz prokuratorami powszechnymi i wojskowymi w stanie spoczynku oraz ich rodzinami, wskazując na niezgodność art. 6 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 32 Konstytucji RP w związku z art. 18, art. 26, art. 64, ust. 1 Konstytucji RP w związku z art. 122 ust. 1 i 2 ustawy o służbie wojskowej w związku z art. 100 §3 i art. 102 §3 ustawy Prawo ustroju sądów powszechnych. Jednakże – jak wskazano już wyżej – sąd ubezpieczeń społecznych nie jest uprawniony do stwierdzenia niegodności przepisu ustawy (art. 6 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych) z przepisami Konstytucji, umowami międzynarodowymi ani innymi przepisami rangi ustawowej, gdyż na mocy art. 188 Konstytucji RP wyłączną kompetencję w tym zakresie posiada Trybunał Konstytucyjny. Z uwagi na powyższe, do czasu orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny o niekonstytucyjności powyższego przepisu i wyeliminowania go przez Trybunał z porządku prawnego lub odpowiedniej zmiany treści wskazanego przepisu ustawy przez ustawodawcę, sąd obowiązany jest stosować sporny przepis art. 6 ustawy w brzmieniu obowiązującym. W konsekwencji, Sąd Okręgowy rozpoznając wniesione odwołanie od decyzji Wojskowego Biura Emerytalnego Oddział w P. z dnia 1 marca 2013 r., znak (...), nie był uprawniony do jej kontroli pod względem zgodności przepisu art. 6 ustawy z przepisami wskazywanymi przez odwołującego, a w konsekwencji kontroli jej zgodności na podstawie Konstytucji RP pod kątem nierównego traktowania żołnierza zawodowego w stanie spoczynku oraz jego rodziny z sędziami oraz prokuratorami powszechnymi i wojskowymi w stanie spoczynku oraz ich rodzinami. Przedmiotem postępowania w niniejszej sprawie mogła być zatem (i była) jedynie prawidłowość i zgodność zaskarżonej decyzji z obowiązującymi przepisami prawa (a w szczególności ustaw) w zakresie waloryzacji emerytur wojskowych, gdyż zaskarżona decyzja dotyczyła właśnie waloryzacji emerytury wojskowej odwołującego.

Z uwagi na powyższe podniesione w apelacji zarzuty wskazane w pkt 1, 2, 5, 11 i 13 powyżej są bezzasadne.

Jednocześnie wskazać należy, iż ustawa z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania (Dz. U. z 2010 r., Nr 254 poz. 1700), zwana dalej „ustawą o równym traktowaniu”, na którą powołuje się apelujący, przewiduje możliwość dochodzenia określonych w niej roszczeń jedynie w przypadku naruszenia zasady równego traktowania ze względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, narodowość, religię, wyznanie, światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną (art. 1 i art. 3 pkt 1 i 2 ustawy o równym traktowaniu). Tymczasem odwołujący w niniejszej sprawie powołuje się na naruszenie zasady równego traktowania ze względu na jego przynależność do danej grupy zawodowej (żołnierzy zawodowych) i traktowanie go z tego powodu przez przepisy prawa mniej korzystnie niż inne – zdaniem apelującego podobne – grupy zawodowe (sędziów i prokuratorów). W świetle powyższego, brak było w niniejszej sprawie jakichkolwiek podstaw orzekania na podstawie przepisów powyższej ustawy o równym traktowaniu. Z uwagi na powyższe podniesione w apelacji zarzuty wskazane w pkt 3, 6 i 7 powyżej są całkowicie bezzasadne. Niemniej jednak zauważyć należy, iż – wbrew twierdzeniom apelującego, który przedstawia jedynie wybiórcze porównanie powyższych grup zawodowych – również w ocenie Sądu Apelacyjnego grupy te, jak słusznie stwierdził Sąd Okręgowy, istotnie różnią się między sobą, co uzasadnia odmienne reguły waloryzowania przysługujących świadczeń emerytalno-rentowych.

Z uwagi zaś na brak zastosowania w niniejszej sprawie ustawy o równym traktowaniu, zastosowania nie znajduje w szczególności art. 14 tej ustawy, dokonujący modyfikacji ogólnej zasady ciężaru dowodu, obowiązującej w postępowaniu cywilnym, w ten sposób, że w sprawach o naruszenie zasady równego traktowania, ten kto zarzuca naruszenie zasady równego traktowania, musi jedynie uprawdopodobnić fakt jej naruszenia (art. 14 ust. 2 ustawy o równym traktowaniu), zaś w przypadku uprawdopodobnienia naruszenia zasady równego traktowania ten, któremu zarzucono naruszenie tej zasady, jest obowiązany wykazać, że nie dopuścił się jej naruszenia (art. 14 ust. 3 ustawy

o równym traktowaniu). W konsekwencji w niniejszej sprawie zastosowanie ma ogólna zasada ciężaru dowodu, wynikająca z art. 3 i 232 k.p.c. i art. 6 k.c. Zgodnie bowiem z art. 1 k.p.c. sprawami cywilnymi są m.in. sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych, zaś zgodnie z art. 461 § 2 k.p.c. do rozpoznania sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych właściwy jest sąd, w którego okręgu ma miejsce zamieszkania strona odwołująca się od decyzji wydanej przez organ rentowy. W świetle powyższego, w postępowaniu przed sądem ubezpieczeń społecznych znajduje zastosowanie zasada kontrydiktoryjności postępowania (art. 3 k.p.c.), zgodnie z którą obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach postępowania cywilnego, a także ogólna reguła rozkładu ciężaru dowodu obowiązująca w procedurze cywilnej (art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c.), zgodnie z którą ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. W świetle powyższego podniesione w apelacji zarzuty wskazane w pkt 8, 9, 10 i 15 powyżej są całkowicie bezzasadne.

Biorąc zaś pod uwagę, iż również w ocenie Sądu Apelacyjnego organ rentowy w zaskarżonej decyzji w sposób prawidłowy dokonał waloryzacji emerytury odwołującego (dotychczasowa wysokość podstawy wymiaru świadczenia wynosiła bowiem 4 907,29 zł, a wskaźnik waloryzacji wynosił 104 %, z uwagi na co nowa wysokość podstawy wymiaru świadczenia wynosi 5 103,58 zł, zaś przy zachowaniu zasady nie przekraczania 75 % podstawy wymiaru, wysokość przysługującego J. M. świadczenia z uwzględnieniem gwarantowanej kwoty świadczenia minimalnego wynosi 3 827,69 zł), uznać należało, że Sąd Okręgowy słusznie uznał zaskarżoną decyzję Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w P. z dnia 1 marca 2013 r., znak (...), za prawidłową i oddalił odwołanie J. M. od tej decyzji.

Kierując się powyższymi względami, apelację należało uznać za bezzasadną i na podstawie art. 385 k.p.c. oddalić, co uczynił Sąd Apelacyjny w sentencji wydanego wyroku.

SSA Katarzyna Wołoszczak	SSA Jolanta Cierpiał	SSA Ewa Cyran
--------------------------	----------------------	---------------